

La ràtzia pre-olímpica contra l'independentisme

Un any després

Desenes de detinguts, 29 denúncies per tortures i 14 presos esperant encara judici és el balanç de l'anomenada ràtzia olímpica que el jutge Baltasar Garzón va endegar per l'etsiu del 92. Un any després encara queden massa incògnites sense resoldre.

A finals de juny de 1992, el compte enrere per a la cerimònia inaugural dels Jocs de la XXV Olimpíada no tenia aturador possible.

Quan faltaven menys de 30 dies perquè l'estadi acollís la cerimònia inaugural, el diumenge 28 de juny, els homes del Servei d'Informació de la Guàrdia Civil començaven la feina. Segons les informacions filtrades, sempre, pels cossos policials, membres de la Benemèrita detien Joan Rocamora quan aquest es dirigia a col·locar un artefacte explosiu davant la sucursal del Banesto situada al carrer de Sicília de Barcelona. Tres hores després, es trobaven dues bombes a Girona. L'una era davant la seu del Banesto

del carrer de Jaume I, l'altre dins d'un contenidor d'escombraries proper a una tenda de motos. Eren dos artefactes explosius d'escassa potència. Cloratita i camping-gas. Una trucada anònima anunciava aquella mateixa matinada de diumenge que Terra Lliure es feia responsable de la col·locació dels artefactes. Faltaven 25 dies per a la cerimònia inaugural dels Jocs de la XXV Olimpíada i als taulells de Banesto s'hi compraven les entrades per a tots els esports dels Jocs.

Però aquells dos artefactes de Girona obrien la cadena de detencions iniciada amb Joan Rocamora. El matí del 29 de juny, eren detinguts Josep Musté, i Ferran Ruiz, tots dos de Vic, i David Martí-

nez, Esteve Comellas, Teresa Mas, companya de l'anterior posada en llibertat al cap de poques hores, i Jordi Bardina, tots ells de Manresa. El desconcert que va provocar la ràpida —fulminant, gairebé— actuació de la Guàrdia Civil va servir per fer córrer, amb més eficàcia, la versió policíaca. Es tractava de l'"operació final" contra les restes de Terra Lliure que, en el seu sector majoritari, vinculat primer al MDT-PSAN i després a Catalunya Lliure, s'havia dissolt, públicament, el juliol de 1991, i s'havia acostat, amb Pere Bascompte al capdavant, als plantejaments d'ERC.

Així doncs, les autoritats feien saber que els anomenats *serrells* d'aquesta or-

La solidaritat amb els detinguts va mobilitzar moltes personalitats de la vida política i social catalana. En la foto, acte al Palau de la Música Catalana de Barcelona

C. PUERTOXAS

Pere Bascompte ha tingut desavinences amb la direcció d'ERC per la política de reinserció de presos del partit.

ARXIU

ganització eren tots aquells escamots que no haurien acceptat la línia d'autodissolució La imatge d'un brot de violència va ser sobredimensionada. La rutina antiterrorista funcionava sola. S'havia aturat una suposada "escalada terrorista" amb una impecable, i quirúrgica, feina d'especialistes. Però les habituals *fonts policíques* van començar a parlar del passat –com la descoberta d'un curset d'armes i explosius, fet per alguns catalans a Euskadi Nord... l'any 1977– i aquest passat, com una nuvolada obscura, va començar a descarregar ombres de culpa sobre molts independentistes.

TOTHOM PER TOTHOM

Entre l'1 i el 15 de juliol de 1992, la Guàrdia Civil va posar en marxa una bateria d'activitats, a base d'escorcolls, detencions i intimidacions, que pretenia aconseguir un objectiu molt més ambiciós del que, en primera instància, tothom pensava. No es tractava ja de desfer els últims reductes d'activitat armada, aquesta no era la veritat última de l'operació. Era tan sols la primera pedra. A la pràctica, es pretenia "escarmentar" totes aquelles persones que s'haguessin vinculat, en els darrers anys, a l'independentisme radical. I no volien fallar. Es van detenir tant personatges rellevants de la cúpula del MDT –Jaume Oliveras, membre del secretariat nacional i ex-regidor del Masnou– com militants de base –Vicent Conca, Ramon López, Josep Poveda, Artur Escútia– o ex-militants desvinculats completament de la política –Eduard López, Marcel Dalmau, Oriol Malló, Eduard Pomar, Francesc Xavier Tolosana, Francesc Puy...–, membres dels Co-

mitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans –Ramon Piqué o Josep Maria Granja– i gent provinent de candidatures municipals –Xavier Alemany, Xavier Ros i Xavier Puigdemont, de la Candidatura d'Unitat Popular de Banyoles– fins que, en ple encavalcament, s'hi va afegir un psicòleg, vinculat al PCC –Oriol Martí–, un pagès –Guillem de Pallegà–, un sindicalista –Antoni Infante–, un militant de la UPV de Benicarló –Vicent Coll Pitarch– o un jubiliat –Josep Bou–. De

cop, la "decapitació" de Terra Lliure ja no era allò que semblava. S'assaltava la redacció barcelonina d'aquest setmanari. S'entrava de matinada a les cases dels sospitosos o eren *segrestats* pel carrer. Es torturava, per mètode i per costum, tots els detinguts que arribaven a les casernes de Barcelona, Vic o Manresa i es rematava la feina a la Direcció General de la Guàrdia Civil de Madrid. I els independentistes més previsors van preferir passar la frontera esperant dies més assenyats. Però els homes sense uniforme, vestits de xandall i bambes, pistola en mà, en cotxes camuflats, aquells especials de la Guàrdia Civil, no van marginar ningú en la seva cacera.

Només les pressions polítiques, exercides des de l'administració perifèrica de l'estat i des dels diferents partits catalans, van evitar dues ordres d'escorcoll ja signades que haurien significat l'accés de forces de la policia a la seu central d'Omnium Cultural, al carrer de Montcada, i a les oficines d'Esquerra Republicana de Catalunya del carrer de Villarroel. I tota aquesta trama de persecució global, es trobava coberta des de la més estricta –i excessiva– legalitat perquè les ordres de registre les firmava sempre el mateix jutge: Baltasar Garzón Real, el titular del jutjat d'instrucció número cinc de l'Audiència Nacional, que va encomanar-se aquesta missió sense adonar-se de la fràgil crosta

que trepitjava. Era, fet i fet, una medalla més a costa del meritori esforç de la Guàrdia Civil, perquè, ja de bon principi, la institució armada va concebre, planificar i executar aquesta operació segons els seus desigis i obsessions.

El fil directe existent entre els jutges instructors de l'Audiència Nacional –el tàndem Bueren-Garzón– i el Servei d'Informació de la Guàrdia Civil era llavors intocable. Intangible però segur. Així havia de ser-ho perquè aquest cos d'elit desplega els seus funcionaris en les principals missions d'intel·ligència i d'investigació vinculades a les àrees sensibles de la seguretat de l'estat; des del recent cas UCIFA (Unitat Central d'Investigació Fiscal Antidroga) fins a les actuacions contra la cúpula etarra a França. La confiança és, per tant, recíproca. Es necessita perquè els dos treballen –i la Guàrdia Civil actua com a policia judicial– en el mateix sentit. Tanmateix, si bé és cert que la Benemèrita segueix independentistes, punxa telèfons i intercepta correspondència des de molt abans que la monarquia fos constitucional, mai com fins ara, havia assumit el control global d'una operació on el jutge es limitava a ratificar, amb manaments judicials, com la pròrroga d'incomunicació als detinguts, la carta blanca d'aquest cos militar per actuar sobre el terreny. La mateixa carta blanca que els principals responsables de la lluita antiterrorista, des de Corcuera a Roldán, van donar als seus homes de confiança. Els homes que farien efectiva la implacable sentència del jesuític Rafael Vera, el dia que la Crida va col·locar a Empúries una escadussera pancarta amb el lema "Freedom for Catalonia": "Eso no volverá a ocurrir".

Marcel Dalmau, és un dels independentistes que encara romanen a la presó preventivament.

ARXIU

Les tortures infligides per la Guàrdia Civil foren denunciades pels detinguts, però les querelles tenen poques possibilitats de reïxir.

C. PUERTOLAS

Entre reixes

De les cinquanta persones que van ser detingudes o citades a declarar a l'Audiència Nacional, en el transcurs de l'operació pre-olímpica de Baltasar Garzón, catorze continuen encara empresonades i esperant el judici. Després de passar per Alcalá Meco, van ser traslladats a Catalunya. Els manresans David Martínez, Jordi Bardina i Esteve Comellas són a la presó de Figueres. La major part de presos, però, es troben a la centre de Can Brians. Són Marcel Dalmau, Josep Musté, Ferran Ruiz, Joan Rocamora, Jaume Oliveras, Josep Maria Granja, Francesc Puy i Xavier Tolosana. Finalment, tres més estan tancats al País Valencià, a la presó de Castelló: Vicent Coll, Jeroni Salvador i Àngel Pitarch.

Aturades de moment les concessions de llibertats condicionals, de les quals es van beneficiar molts detinguts, els que encara són a la presó esperen l'acceleració dels tràmits judicials, i molts d'ells han delegat la seva representació en la Comissió de Portaveus dels Presoners i Encausats Independentistes. Aquesta comissió, que agrupa dirigents polítics di-

La ràtzia endegada per Garzón va portar a la detenció de 50 persones.

RAFA GIL

versos de l'òrbita de l'independentisme i que ha aconseguit el suport de diverses personalitats intel·lectuals, treballa ara per aconseguir el reagrupament dels presos i la concessió d'una amnistia.

J. F.

I, tanmateix, malgrat la carta blanca, dos elements convertien la decapitació de Terra Lliure en un bumerang contra els seus promotors. No existia l'*alarma social*, aquesta fórmula jurídica que permet adoptar normes d'excepció en casos suposats d'amenaça terrorista. La percepció que la societat catalana tenia, el juliol de 1992, del fenomen Terra Lliure era justament la contrària a la que tenien les forces de seguretat. Pel conjunt de les forces político-socials del país, Terra Lliure no existia o bé era titllada de fenomen residual. Per la Guàrdia Civil, era un sospitós germen que calia deturar "a gran escala". No s'entén la reacció cívica posterior sense aquest element. I quan Pujol ho va dir, molts van assentir. S'havia anat "més enllà del suposat cercle terrorista". Molt més, sembla. Fins al punt que la Policia Nacional havia suavitzat, dies abans, l'operatiu de seguretat a l'entorn dels grups independentistes atesa l'evidència que els seus principals sospitosos sortien de nit a fer copes o es dedicaven al "Freedom for Catalonia". La posterior dimissió forçada de dos alts càrrecs de la prefectura superior de Barcelona assenyalava, per als qui vulgues-

sin saber-ho, l'obvietat de l'operació: No es podia qüestionar l'encert i l'oportunitat de la ràtzia ara que hi havia un discurs oficial. Per al Ministeri de l'Interior, la completa desarticulació de Terra Lliure i la prevenció d'una nova onada d'atemptats justificava l'elevat nombre de detinguts i l'encara més elevat nombre d'ordres de crida i cerca.

Les coses serien força diferents al camp de les víctimes. Per al conjunt de l'independentisme hegemònic, al voltant d'ERC, l'operació només admetia una lectura: l'estat criminalitzava una opció que, el març de 1992, s'havia convertit en la tercera força parlamentària, i això es feia saltant-se el respecte implícit al marc de normalització pactat, verbalment, amb els responsables ministerials en les negociacions prèvies a la dissolució de Terra Lliure. I, encara més, aquesta "traïció" era especialment molesta per al partit republicà ja que feia suposar que ningú -Rafael Vera, sobretot- no havia informat la maquinària judicial -Garzón, per exemple- que, a Catalunya, les normes del joc antiterrorista havien canviat. Totes les posteriors discussions internes sobre les vies judicials, polítiques o tècniques per solucionar el "contenciós", des de l'amnistia, els indults individuals, la "reinscripció positiva" o la reinscripció a seques topen, a partir del juliol de 1992, amb una realitat ineludible: una quarantena de persones, empresonades o en llibertat provisional, es troben sotmeses a decisions judicials al marge, tot i que hi són sensibles, de les pressions d'un poder executiu, extremadament recelós a l'hora de considerar el "problema" fora dels tecnicismes legislatius. Una sola dada: Des de la dissolució de Terra Lliure, al juliol de 1991, no ha existit cap gest de bona voluntat, com la possible concessió d'indults o la congelació de causes antigues. Tot s'ha reduït a la concessió de beneficis penitenciaris, decisions pròpies dels jutges de vigilància penitenciària, i al trasllat, el passat mes d'abril, dels independentistes a les presons de Can Brians i Figueres. Una concessió gens menyspreable, perquè la mesura és, com a mínim, *al-legal*.

Mentrestant, s'acosten les darreres passes burocràtiques prèvies al judici. El jutge instructor ha tancat, després de desarlo al calaix, el sumari de les detencions pre-olímpiques mentre el fiscal encarregat del cas repassa les penes que vol exigir a cadascú.

Jordi Fexas

Amnistia sí

La Resolució del Parlament Català de 17-11-92, deixa ben clar que el Govern de la Generalitat ha d'instar el Govern de l'estat perquè apliqui mesures previstes en la legislació als independentistes exiliats o empresonats per motius polítics, que vulguin incorporar-se plenament i amb normalitat a la nostra societat, permetent-ne l'alliberament i el retorn com a contribució a l'enfortiment d'un marc sociocultural que es fonamenta en l'expressió lliure d'idees i valors, fent referència a l'aplicació de les mesures legals contra l'independentisme català que segueix l'Audiència Nacional.

Queda palès que aquest pronunciament del màxim òrgan polític català coincideix plenament amb els pressupòsits polítics i jurídics amb què es va portar a terme l'amnistia en la transició política, al final del franquisme, i que queden degudament recollits en el Reial Decret Llei de 14-3-1977 (núm. 19/77) del cap d'estat, i en la Llei de 15 d'octubre de 1977, i en una aplicació extensiva que es va fer de la Llei de 18 de juny de 1870, sobre l'exercici de la gràcia de l'indult (en la seva exposició de motius, coincideix amb la resolució del nostre Parlament).

Al meu entendre, de cap manera la legislació vigent a l'estat espanyol en matèria de repressió del terrorisme, ofereix el marc jurídic i polític convenient per resoldre els conflictes a què els ciutadans independentistes de casa nostra s'han vist sotmesos especialment des de l'estiu de 1992 mitjançant els procediments seguits a instàncies del jutge Garzón a Madrid. La reacció col·lectiva que espontàniament es va produir arran d'aquests fets demostra que és convenient, ara també, una via extraordinària per formalitzar democràticament les relacions entre els Països Catalans i Madrid, dintre del context actual de l'estat espanyol. El Codi Penal i la Llei d'Enjudiciament Criminal, més que resoldre-la, compliquen la situació (sense voler menysprear la situació processal actual, que encara podria portar al sobreesment del cas o, en el futur, un indult individualitzat).

Sembla que l'amnistia seria molt ben rebuda per tothom i donaria fi a aquest tràgic i lamentable problema que li ha tocat viure, una vegada més, al poble català. Amnistia que té una arrel etimològica idèntica al terme amnèsia. Significa oblit d'unes

determinades conductes que poden haver rebut la consideració de delictes i han estat compreses en un termini cronològic com a tals; es decideix *oblidar el tema*. Així s'oblida el delictes i consegüentment, tots els seus efectes penals, incloses les penes accessòries. L'amnistia també suspèn el procés, impedeix l'execució de la sentència i el compliment de la pena pendent i comporta la cancel·lació de tots els antecedents penals.

Si bé dogmàticament Beccaria i Bentham han criticat la institució de l'amnistia, per entendre que ataca el principi de separació de poders i representa una intrusió de l'executiu en el poder judicial, i que fins i tot correccionalistes com Concepción Arenal deien que l'amnistia desconeix la santedat i la justícia de la cosa jutjada, hem de tenir en compte que les seves finalitats han de tenir un altra perspectiva d'anàlisi, com les que hem exposat inicialment.

Actualment, a diferència de 1977, la Constitució espanyola admet l'amnistia. Concretament diu que al rei li correspon dictar aquest tipus de mesures, segons les previsions de l'article 62.i, i cal insistir, doncs, que en el nostre cas s'ha de predicar dient que compleix diversos fins, segons la dogmàtica Penal:

—Un fi de política general: el reconeixement d'una sortida digna a un problema extraordinari i que precisament dóna prestigi a les institucions.

—Un altre fi de política criminal, atès que les lleis no poden ser modificades cada dia, segons una determinada situació social.

—I per últim, un fi de correcció de la funció jutjadora, pensant que els veredictes d'acord amb la legalitat són, de vegades, contraris a l'equitat; així, a casa nostra, es pot produir un anivellament entre els poders per evitar situacions molt desiguals.

D'aquesta manera, sense voler deixar de banda el principi de legalitat, s'aposta per una sortida natural a un conflicte col·lectiu i per donar un servei que demana tot el país.

Demanem, doncs, l'amnistia per als nostres independentistes encara avui afectats pel procés judicial de l'Audiència Nacional de Madrid.

Sebastià Salells
Advocat